

Pogled nazaj, da bi bolje videli naprej – ob dvajseti obletnici izhajanja revije Šolsko svetovalno delo

TANJA BEZIĆ, Zavod RS za šolstvo
tatjana.bezic@zrss.si

Leta 1996 je bila na podlagi konceptualnih izhodišč Bele knjige o vzgoji in izobraževanju v Sloveniji (Bela knjiga 1995) sprejeta nova šolska zakonodaja. Ta je tudi za šolsko svetovalno delo, ki si je svojo pot začelo utirati že ob koncu šestdesetih let prejšnjega stoletja, ko je bilo na šolah zaposlenih skupaj komaj 51 svetovalnih delavcev (Pediček, 1968), pomenila novo veliko priložnost. Šolska svetovalna služba je postala obveza tako za vrtce in osnovne šole kot tudi srednje šole, zavode in domove. Tako je končno postala strokovna služba vseh podsistemov predvisokošolskega izobraževanja (Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, 1996). V vrtcih, osnovnih in srednjih šolah je bilo tedaj zaposlenih že približno 800 svetovalnih delavcev. Tudi svetovalke na Zavodu RS za šolstvo in tedanji direktor Ivan Lorenčič smo prepoznali priložnost, da po tridesetih letih od nastanka teoretskih temeljev za umestitev svetovalnega dela v šolski sistem v Sloveniji (Pediček 1967) k položaju in statusu svetovalnih delavcev prispevamo tudi z izdajanjem posebne revije. Podpora našim prizadevanjem je jasno pokazal tako dr. Pediček kot tudi vsi profesorji fakultet, ki so izvajale študijske programe za bodoče šolske svetovalne delavce (Resman, Bečaj, Stritih idr.). Po letu 1991, ko smo šolski svetovalni delavci ustanovili svojo prvo stanovsko asociacijo (Sekcija šolskih svetovalnih delavcev Slovenije, november 1991), je dozorel čas tako za posebno revijo kakor tudi za preoblikovanje Sekcije v Društvo šolskih svetovalnih delavcev Slovenije (1996). Torej je bilo leto 1996 za svetovalno delo prelomno z več vidikov.

Prvi uredniški odbor revije (Tanja Bezić, glavna urednica, Mojca Pušnik, odgovorna urednica ter člani dr. Janez Bečaj, dr. Metod Resman, dr. Bernard Stritih, Marija Gabrijelčič, Ivica Gracelj, Jasmina Lopatič in Jožica Virk Rode) se je lotil za večino nas povsem novega dela - snovanja koncepta nove revije, pridobivanja piscev, recenzentskega dela. Manj izkušenim so izjemno pomagali že izkušeni profesorji. Poiskali smo tudi prvega grafičnega oblikovalca. Še zmeraj se živo spomnim skupnega oblikovanja prve naslovnice. Kaj želimo z revijo povedati? Komu je namenjena? Umetniški par Kramberger Uran je v vsebini člankov več zaporednih let iskal navdih za simbolne grafične ilustracije. Zato mi že samo prelistavanje prvih letnikov revije pomeni poseben užitek, ki hkrati vzbuja tudi bogate asociacije. Žal tovrstnih umetniških užitkov zaradi stalnih finančnih omejitev revija kmalu ni mogla več ponuditi.

V prvi številki revije smo, v soglasju dr. Pedičkom in založbo Zavoda RS za šolstvo, ponovno objavili njegov članek, ki je bil že leto prej prvič objavljen v zavodovi reviji Vzgoja in izobraževanje (1995). Uredniškemu odboru se je zdel tako pomemben in aktualen, da smo želeli, da ga preberejo tudi vsi šolski svetovalni delavci. Nosil je naslov Šolski svetovalni delavci in nova šolska zakonodaja.

In kaj je tisto, na kar je nas je dr. Pediček opozoril tedaj (1996)?

Najprej je izpostavil temeljne vloge šolskega svetovalnega dela:

- šolski svetovalni delavci so zastopniki interdisciplinarno zastopajočih znanosti v šoli;
- šolski svetovalni delavci so delavci znotraj šole; so pomoč, ki je »pri roki« učiteljem, vodstvu, staršem in zunanjim službam;
- šolsko svetovalno delo je integrativna, znanstveno edukacijska sestavina življenja in dela šole, dejavnik večje vzgojno-izobraževalne uspešnosti šole;
- svetovalno delo je svetovalna, posvetovalna in študijska pomoč pri edukaciji in samoedukaciji učencev, pri znanstvenju vzgoje in izobraževanja ter pri pedagoški humanizaciji vzgojno-izobraževalnega procesa.

Sledila je njegova razprava o vlogi šolskih svetovalnih delavcev pri snovanju nove zakonodaje (mišljeno je bilo oblikovanje nove šolske zakonodaje, ki je bila leto za tem tudi sprejeta). To je tudi tisti del, ki ga želim še posebej izpostaviti.

Prvi uredniški odbor je leta 1996 zasnoval revijo v sestavi Tanje Bezić kot glavne urednice, Mojce Pušnik kot odgovorne urednice ter članov: dr. Janez Bečaj, dr. Metod Resman, dr. Bernard Stritih, Marija Gabrijelčič, Ivica Gracelj, Jasmina Lopatič in Jožica Virk Rode.

Tanja Bezić in Ivica Gracelj sta članici uredniškega odbora še danes.

Poudaril je, da so šolski svetovalni delavci strokovno najbolj pristojni razpravljalci o novi šolski zakonodaji, ker šolo najbolj analitično in integrativno poznajo »od znotraj«. Izrazil je nezadovoljstvo, da se v nasprotju s tem ob njenem sprejemanju vedejo pasivno, konformistično in odtujeno. Poudaril je, da so svetovalni delavci najbolj pristojni za postavljanje podmen in postavk za spreminjanje, prenavljanje, novo uzakonjanje, »ker moč njihovih argumentov

ni v ideologiji, strankarstvu in politiki, temveč v znanstveni zasnovanosti in utemeljenosti šole, v interdisciplinarnem razčlenjevanju njene edukacije in v timske strokovnem delovanju uresničevalcev njene vzgajanja in izobraževanja« (str. 5).

Te njegove misli tudi po dvajsetih letih doživljam kot obvezo, ki je večinoma še nismo jasno dojeli in sprejeli kot nujni in utemeljeni del našega profesionalnega delovanja. Prepričana sem, da lahko tudi revija Šolsko svetovalno delo naredi pomemben korak v to smer. V zadnjih dvajsetih letih osrednji vsebinski poudarek izdanih številčk revije izražajo predvsem znanstveni in strokovni prispevki o vsebini, organizacijskih oblikah, metodah, tehnikah in pripomočkih za svetovalno delo v praksi. Prispevki se ukvarjajo predvsem z operativnimi vidiki delovanja svetovalne službe, ki so se bogato razvili in temeljijo na prvem (in doslej edinem) programskem dokumentu za delo svetovalne službe - Programskih smernicah za delo svetovalne službe v vrtcih, šolah, zavodih in domovih (Programske smernice, 1999). Ti vidiki so za delovanje in kakovost dela te službe izjemno pomembni. Toda bilo bi prav, da revija v prihodnje poleg omenjene usmeritve v veliko večji meri postane tudi prostor za kritično konstruktivne prispevke svetovalnih delavcev (tudi znanstvenikov in drugih strokovnjakov) k razvoju vzgoje in izobraževanja ter šolstva na sploh, kakor ga lahko kot »notranji« svetovalci ovrednotijo šolski svetovalni delavci, in tudi za prispevke o kritičnih točkah in perspektivah razvoja te službe znotraj šolskega sistema.

Veseli me sicer, da nam uspeva večino prispevkov vsakoletnega tradicionalnega posveta šolskih svetovalnih delavcev, ki nosi naslov Prispevki strok za svetovalno delo v praksi (doslej jih je bilo že sedemnajst), na katerem redno aktivno sodelujejo tako profesorji matičnih fakultet šolskih svetovalnih delavcev kot tudi uspešni svetovalni delavci praktiki in drugi strokovnjaki, umestiti kot eno od vsakoletnih osrednjih tem revije. Ne glede na njihov pomembni znanstveni in strokovni prispevek k profesionalizaciji šolskega svetovalnega dela pa bi bilo v prihodnje mogoče še bistveno več pozornosti nameniti strokov-

no kritičnim razpravam o vzgoji in izobraževanju ter šolskem sistemu, pa seveda o šolskem svetovalnem delu v njegovem okviru. Sprejemanje pristojnosti za to »poslanstvo šolskega svetovalnega dela« pomeni zagotovo tudi sprejemanje večje odgovornosti za razvoj šolskega sistema in za razvijanje položaja in vloge šolske svetovalne službe.

Najprej pa moramo odpraviti ovire v naših glavah, šele potem lahko pričakujemo, da bosta tudi širše družbeno okolje in šolska politika stališča šolskih svetovalnih delavcev začutila kot pomembna in nujna pri odločanju o spremembah. Želim si, da bi v naslednjih letih k temu pomembno prispevala tudi naša revija. <

Viri

1. *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji* (ur. J. Krek). (1995). Ministrstvo RS za šolstvo in šport.
2. Društvo šolskih svetovalnih delavcev Slovenije (1996). Pridobljeno s <http://www.svetovalnidelavec.si/index.php/o-nas> (10. 6. 2016).
3. Pediček, F. (1967). *Svetovalno delo in šola*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
4. Pediček, F. (1968). *Vrednost šolske svetovalne službe za vzgojno-izobraževalno delo osnovne šole*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
5. Pediček, F. (1995). Šolski svetovalni delavci in nova šolska zakonodaja. *Vzgoja in izobraževanje*. 26/6, str. 8-13.
6. Pediček, F. (1996). Šolski svetovalni delavci in nova šolska zakonodaja. *Šolsko svetovalno delo*. 1/1, str. 4-8.
7. *Programske smernice za delo svetovalne službe ...*, 1999. (2008). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
8. *Šolsko svetovalno delo*. Ljubljana. Zavod RS za šolstvo. 1996-2016.
9. *Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja*. (1996). Uradni list RS, 12/1996.

